

Ο εκκλησιαστικός λόγος του οσίου και θεοφόρου πατρός ημών Παΐσιου του Αγιορείτη

/ Γνώμες

“Ἀνδρὸς χαρακτήρ ἐκ λόγου γνωρίζεται”, θα μας τονίσει αἰῶνες πριν ο αρχαῖος κωμικὸς ποιητὴς Μένανδρος. Δεν ἔρχεται παρά να μας επισημάνει ὅτι ο χαρακτήρας του ἀνθρώπου διαφαίνεται πολλές φορές και μέσα ἀπὸ τα λόγια του.

- Του Πρωτοπρ. Ιωάννου Γκιάφη, Πολιτικού Επιστήμονος-Θεολόγου, Προϊσταμένου Ι. Ν. Αγίου Χριστοφόρου Αγρινίου

Ο ἑναρθρὸς λόγος εἶναι ο καθρέφτης της ψυχῆς και του πνεύματος ενός ἀνθρώπου. Μέσα ἀπὸ τον προφορικό ἢ τον γραπτό λόγο του κάποιος εξωτερικεύει τον εσωτερικό του κόσμο. Εκφράζει τα συναισθήματά του. Διακηρύσσει τα “πιστεύω” του. Κραυγάζει τις αγωνίες του. Διεκδικεῖ τα δικαιώματά του. Και γενικότερα ο λόγος τον βοηθάει να μην πνίγει το “παράπονό” του, ἀπεναντίας να

το εξωτερικεύει με σκοπό να απαλλαχθεί απ' αυτό. Επομένως ο λόγος αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο του ανθρώπου και συντελεί στην πνευματική του ανάπτυξη.

Ο λόγος όμως άφθονος υπάρχει και μέσα στην Εκκλησία, είτε ως προφορικός, είτε ως γραπτός. Αφενός τα όσα ψάλλονται ή αναγιγνώσκονται μέσα στην εκκλησιαστική λατρεία(ύμνοι, αποστολικά ή ευαγγελικά αναγνώσματα κ. ά.) είναι έκφραση του προφορικού εκκλησιαστικού λόγου. Αφετέρου τα όσα είναι καταγεγραμμένα στα ιερά και πατερικά βιβλία με πρωτο-κορυφαίο την Αγία Γραφή, είναι έκφραση του γραπτού εκκλησιαστικού λόγου. Άρα κανείς γεύεται και κοινωνεί το λόγο του Θεού από τη στιγμή που εντάσσεται με το ιερό βάπτισμά του στο εκκλησιαστικό σώμα.

Καταρχήν ο ίδιος ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός χαρακτηρίζεται από τον ευαγγελιστή Ιωάννη ως “Λόγος”(Ιωαν. α',1) γιατί ο ίδιος είναι το χαρμόσυνο μήνυμα του Θεού για την ανθρωπότητα. Δεν είναι παρά η έκφραση του Θεού στον κόσμο μας, ο οποίος έλαβε σάρκα και μίλησε με την επίγεια παρουσία και διαγωγή Του. Μήπως ο Χριστός δεν μίλησε τη γλώσσα της αγάπης ανάμεσα στα έθνη; Μήπως ο Κύριος μ' έναν και μόνο λόγο Του δεν θεράπευσε και ανέστησε ασθενείς και νεκρούς; Μήπως ο Ιησούς με το λόγο Του και μόνο δεν δίδαξε τη συντριβή του Σατανά και την κατάργηση του θανάτου; Όντως ο Χριστός, ο Θεός Λόγος δεν μας παραδειγματίσε μόνο με τις πράξεις Του, αλλά και με τα λόγια Του.

Και ο ζωογόνος λόγος του Θεού συνεχίζει την ευεργετική του δράση από την ημέρα της Πεντηκοστής με την επιδημία του Παρακλήτου στους μαθητές του Κυρίου μας, οι οποίοι μίλησαν σε όλες τις γλώσσες των εθνών. Πρόσφεραν το μήνυμα της σωτηρίας σ' όλους τους αλλοεθνείς, οδηγώντας τους στην αληθινή πίστη και συγκροτώντας την πρώτη χριστιανική Εκκλησία. Στα αποστολικά χνάρια βάδισαν και οι πολυάριθμοι άγιοι της Εκκλησίας μας. Οι μεν μάρτυρες μίλησαν με την χριστιανική ομολογία τους ενώπιον του τυράννου και βεβαίως την επισφράγισαν με το δι' αίματος μαρτύριο τους. Οι δε όσιοι κήρυξαν με τους θεόπνευστους λόγους τους και τα πλούσια συγγράμματά τους, αλλά κυρίως με την οσιακή βιωτή τους, το “συνειδησιακό τους μαρτύριο”. Συνεπώς η Εκκλησία διαχρονικά μας μεταγγίζει το λόγο της προς σωτηρία των ψυχών ημών.

Τη χρήση όμως του εκκλησιαστικού λόγου την εντοπίζουμε και στον λαοφιλή και οικουμενικό άγιο, τον όσιο Παΐσιο τον Αγιορείτη(+12 Ιουλίου 1994). Μελετώντας κανείς τη ζωή του, μα κυρίως τα όσα μας άφησε πνευματική παρακαταθήκη, θα διαπιστώσει ότι ο λόγος του ήταν πάντοτε “έν χάριτι, ἄλατι ἡρτυμένος”(Κολ. δ',6). Ο λόγος του πάντοτε χαριτωμένος! Ο λόγος του πάντοτε μεστός πνευματικών νοημάτων! Όσοι πραγματικά είχαν την ευλογία να τον συναναστραφούν, μαρτυρούν μέχρι σήμερα τον εποικοδομητικό και ευχάριστο

λόγο του. Ήταν η ψυχή που φλογίζονταν από λατρεία στον Θεό και αγάπη στον συνάνθρωπο, γι' αυτό και ποτέ δεν εκφράζονταν άσχημα και προσβλητικά. Σέβονταν το συνομιλητή του ως “εικόνα Θεού”, ακόμη και τον πιο αμαρτωλό. Μπορεί να μισούσε την αμαρτία, αλλά αγαπούσε τον αμαρτωλό.

Τον χαρακτήριζε η διάκριση στα όσα απηύθυνε στον απέναντί του. Ποτέ δεν κινούνταν με επιπολαιότητα η γλώσσα του, αντιθέτως τον διέκρινε η φρόνηση και η καλοσύνη. Με ηρεμία αντιμετώπιζε και τα πιο δύσκολα ζητήματα. Όχι με επιθετικότητα! Γι' αυτό και γίνονταν πόλος έλξης πολλών δοκιμασμένων αδελφών, αφού κοντά του έβρισκαν παρηγοριά, ανακούφιση και ελπίδα. Ο ιερός υμνογράφος θα γράψει λίαν εύστοχα στο απολυτίκιο του: “καὶ παράκλησις πολλῶν ἀνθρώπων γέγονας, λόγοις θείοις νουθετῶν, Παῖσιε θεοφόρε”.

Και ίσως οφείλουμε να προβληματισθούμε το εάν κι εμάς ο καθημερινός μας λόγος είναι “ ἐν χάριτι”. Ή μήπως περιπλεκόμαστε σε μια ανούσια και ακατάπαυστη πολυλογία; Ζώντας όλοι μας μέσα στην κοινωνία της πληροφόρησης, γινόμαστε αποδέκτες και πομποί πολλών πληροφοριών. Εξαιτίας της διαδικτυακής ενημέρωσης, τα πάντα σε δευτερόλεπτα των δευτερολέπτων κοινοποιούνται. Το ζητούμενο είναι το προσωπικό μας παράδειγμα “έργοις και λόγοις” μέσα σε αυτόν τον πνευματικό κυκεώνα. Τι διδάσκουμε με τα λόγια μας; Την αλήθεια ή το ψέμα; Την διάκριση ή την συκοφαντία; Την μετρημένη άποψη ή την άκρατη πολυλογία; Την πραγματικότητα ή την μυθομανία; Την ευθύνη ή την ευθυνοφοβία; Διότι όλοι “ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως”(Ματθ. ιβ',36). Άρα ο λόγος του χριστιανού οφείλει να είναι προσεκτικός σε κάθε περίπτωση, είτε στο οικογενειακό, είτε στο ευρύτερο περιβάλλον του.

Θα μας διακηρύξει ο άγιος Παΐσιος: “Ο λόγος του μυαλού αλλοίωση δεν κάνει στις ψυχές, γιατί είναι σάρκα. Ο λόγος του Θεού που γεννιέται από το Άγιο Πνεύμα έχει τη θεία ενέργεια και αλλοιώνει τις ψυχές.” Είθε λοιπόν να προτιμούμε τον εκκλησιαστικό λόγο από τον αίολο και μάταιο κοσμικό λόγο!